

Fréttaskýring | Þarf Landsvirkjun leyfi til að breyta farvegi stórfljóta?

Óvíst um áhrif á Lagarfljót

Ekki sjálfgefið að vatn Jökulsár á Dal fari til sjávar um farveg Lagarfljóts

Lagarfljótið er 140 km að lengd.

Sprengja á 10 þúsund rúmmetra bergs úr Lagarfljóti.

Afhending orku frá Kárahnjúkavirkjun til álvers á Reyðarfirði á að hefjast 1. apríl á næsta ári.

Afhending orku frá Kárahnjúkavirkjun til álvers á Reyðarfirði á að hefjast 1. apríl á næsta ári. Landeigendur við Lagarfljót eru ósáttir við að Landsvirkjun skuli ekki ganga til viðræðna um áhrif af flutningi Jökulsár á Dal í Lagarfljót, en fyrirtækið telur þau verða hverfandi. Því eru

landeigendur ósammála og krefja Landsvirkjun um fébætur og frekari rýmkun farvegar Lagarfljóts.

Með Kárahnjúkavirkjun verður Jökulsá á Dal tekin úr farvegi sínum og færð í Lagarfljót. Landsvirkjun telur breytingar á Lagarfljóti verða litlar, áhrif á lífríki óverulegt og yfirborð hækki ekki með tilkomu virkjunarinnar nema á vetrum, þegar stöðin verði að mestu keyrð á vatni úr Háslóni. Næsta sumar eða vetur verður sprengt klapparhaft skammt ofan við Lagarfossvirkjun til að auðvelda framrennsli Fljótsins, en þess utan er ekki gert ráð fyrir frekari rýmkun farvegarins.

Pétur Ingólfsson hjá Landsvirkjun segir sprengingu klapparhaftsins litla aðgerð. Það sé rétt ofan lokumannvirkja Lagarfossvirkjunar og muni RARIK væntanlega taka verkið að sér. "Þegar Lagarfossvirkjun var byggð breyttist vatnshæð mikið," segir Pétur. "Með því að sprengja klapparhaftið lækkum við vatnsborð á svæðinu fyrir ofan hana, en í Leginum breytum við vatnshæð sáralítið og aðeins þrjá mánuði ársins. Miðað við þau áhrif sem Lagarfossvirkjun hafði erum við að gera smávægilegar breytingar á Fljótinu, nema þá í Fljótsdal og utan Lagarfossvirkjunar. Í Fljótsdal hafa verið gerðir samningar við landeigendur um bætur vegna túna."

Pétur segir landeigendur við Lagarfljót strax vilja ræða um hugsanlegan skaða af vatnsflutningunum. "Við teljum að fyrst þurfi þeir að ræða við RARIK um meintan skaða vegna vatnsborðshækkana af völdum Lagarfossvirkjunar síðustu 30 árin. Þeim málum virðist ekki lokið en gerðardómur úrskurðaði á sínum tíma að RARIK skyldi bæta eigendum land upp að 22 metrum. Fyrir neðan Lagarfljótsvirkjun er búið að mæla snið og gefa út skýrslu sem við ætlum að senda félagi landeigenda, þannig að menn geti fylgst með rofi þar í framhaldinu."

Hella skólpinu á aðra

Pétur Elísson, formaður Félags landeigenda við Lagarfljót, segir Landsvirkjun ekkert koma við samningar landeigenda við RARIK. "Það vill svo til að helmingsaukning á vatnsmagni verður í Lagarfljóti með tilkomu Kárahnjúkavirkjunar, svo það hlýtur að hafa eitthvað að segja," segir Pétur. "Við sjáum fram á skerðingu á fiskgengd, líklega einnig á silungsveiði, rask á lífríki vegna kólnunar við Fljótið, við vitum ekki hvort um rof verður að ræða á landi en viljum um fram allt koma í veg fyrir að hér verði stórflóð af völdum Lagarfljótsins, með tilheyrandi áhrifum á lífríki og mannvirki, svo sem eins og alþjóðlegan flugvöll á Egilsstöðum.

Landsvirkjun hefur nánast ekkert viljað ræða við okkur og telur sjálfsagt að þeir geti farið með þetta vatn inn í farveg sem er í eigu landeigenda við Lagarfljót. Við höfum ekki gert neinar kröfur á Landsvirkjun og beðið um viðræður fyrst, því okkur finnst almenn kurteisni af ríkisfyrirtæki að tala við þá sem málið varðar."

Pétur segir brottnám klapparhaftsins umrædda engan veginn fullnægjandi. "Við viljum að þeir staðir séu rýmkaðir sem halda uppi vatni. T.d. frá Lagarfljótsbrú út í Vífilsstaðaflóa, hvar er 30 cm vatnshæðarmunur sem segir okkur að þar er verulegt haft í Fljótinu. Svo að sjálfsgöðu að mannvirkin við Lagarfoss séu þannig að þau rúmi það vatn sem fer um Fljótið. Það er satt að segja ótrúlegt að Landsvirkjun skuli fá virkjunarleyfi með því fororði að þeir þurfi næstum því ekkert að gera, þeir geti bara hellt þessu skólpi á aðra," segir Pétur.

Vatnshækkun til bölvunar

Gunnar Jónsson, landeigandi við Lagarfljót, á umtalsverðra hagsmuna að gæta. M.a. sér hann fram á verulega hækkun grunnvatns í túnum sínum, sem þýði minni grasvöxt, auk þess sem kæling af völdum jökulvatnsins, sem talið er geta numið um ½ gráðu, hafi þar áhrif. "Að mínu mati vill Landsvirkjun ekkert við okkur tala vegna þess að aldrei hefur það verið gert fyrr í Íslandssögunni að taka eitt stórfljót og skella því í annað, um slíkt eru engin fordæmi. Þó ég sé hlynntur Kárahnjúkavirkjun tel ég með ólíkindum að ekki skuli búið að ræða þessi mál hér niðri í byggð, það er bara talað um gæsarunga og hreindýrskálfa uppi á heiðum, með allri virðingu fyrir því." Gunnar spyr hver eigi vatnið þegar það komi úr hverflum stöðvarhúss Kárahnjúkavirkjunar í Fljótsdal. Jökuldælingum og Fljótsdælingum verði greiddar fallbætur sem nemi verulegum upphæðum en ekki sé sjálfgefið að Landsvirkjun fái Lagarfljót til að flytja vatn Jökulsár á Dal til sjávar. "Jarðirnar meðfram Fljótinu eiga Lagarfljót og lögmenn segja okkur að við höfum yfirráð yfir því skv. landslögum. Við viljum að Landsvirkjun ræði við okkur um hvort við yfirleitt ætlum að flytja þetta til sjávar fyrir þá og gegn hvaða gjaldi."